

Marja Rämä

Terveisin Marja!

Yökävelijä - Kertomuksia eri vuosikymmeniltä

TERVEISIN MARJA!

*Huomenna aion pestä pyykin,
leipoa pullaa ja siivota,
jos huvittaa...*

MR

TERVEISIN MARJA!
YÖKÄVELIJÄ – KERTOMUKSIA ERI
VUOSIKYMMENILTÄ
MARJA RÄMÄ

Copyright © Marja Rämä 2016

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-339-418-6

LUKIJALLE

Tämän kirjan kertomukset ovat nousseet sivuille spontaanisti vanhoja päiväkirjamerkintöjä selaillessani. Ihmeen kirkkaina ja elävinä ne ovat säilyneet vuosikymmenet mielen sopukoissa. Kuopio oli lapsuuteni kasvuympäristö ja sieltä ovat varhaisemmat muistoni.

Aikuiselämästäni suurimman osan olen elänyt maaseudulla. Olen mielestäni saanut elää turvallista elämää omien valintojeni mukaisesti. Elämäni ovat rikastuttaneet yhteiset viisikymmentä vuotta mieheni kanssa, lapsemme, lastemme lapset ja lukuisat ystäväni. Yhteiset kokemukset vuosikymmenten ajalta muistuvat mieleen ja muistuttavat, kuinka pienistäkin asioista on syytä iloita. Katsellessani elettyä elämäni taaksepäin voin todeta, että se on ollut juuri näköistäni elämää.

Alapitkän Koskiniemessä 24.10.2016

Marja Rämä

Romuluinen tähtijuoksija pronssiin valettuna

1.

VÄLIRAUHAN ILMOITTAJAT

Sotaa paossa maalla

Isäni oli tutustunut ennen sotia tuusniemeläisen maatalon väkeen ajaessaan linja-autoa Kuopiosta Tuusniemelle. Äitinikin oli ystävyystynyt talon naisväen kanssa. Niinpä, kun jatkosota alkoi ja Kuopiota-kin alettiin pommittaa, saimme kutsun lähteä maalle turvaan, äitini ja minä. Isä joutui rintamalle ja hänen mukanaan kaksi autoamme, yksi kuorma-auto ja toinen henkilöauto. Muistelen, että linja-auto jäi vielä siviili liikenteeseen, koska se toi siirtolaisia turvaan siihenkin taloon, jossa äitini kanssa jo olimme sotaa paossa. Sitä tarvittiin myös normaaliin linja-autoliikenteeseen.

Siinä suuressa, harmaahirsisessä talossa oli valtavan suuri tupa ja uuni, jonka pankolle mahtui kolmekin aikuista miestä nukkumaan. Siirtolaisperheitä oli kolme samassa tuvassa. Jokaiselle perheelle lankattiin naruilla ja päiväpeitoilla omat ”huoneet” yöksi. Perheillä oli useita lapsia ja kaksi vanhaa ukkia äitien lisäksi. Muistan heidät iloisina ja ystävällisinä ihmisinä. Talon omat lapset leikkivät evakko-perheiden lasten kanssa tuvassa ja kaikilla oli hauskaa. Minäkin olin mukana kaikkein nuorimpana. Tuvan pitkä pöydän ääreen naiset laittoivat kaikille yhteisen aterian ja sen pöytälaudan he käänsivät leipomista varten ylösalaisin.

Tupa oli vähän erillään talon muista huoneista. Välissä oli suuri eteishuone, josta menttiin keittiöön ja välikamariin. Talon vesi saatiin vinttikaivosta ja se tuotiin eteisessä olevaan, pyöreään, puiseen korvoon, joka seisoi puuristikkojen varassa varmaan puolen metrin korkeudella lattiasta. Korvoon mahtui paljon vettä ja sitä riitti viikoksi kertatäytöllä. Pikkutytön silmissä vesiastia näytti yhtä suurelta kuin nykyiset kylpytynnyrit!

Minulla on muistikuva siitä, että välikamari olisi ollut vihreän sävyinen. Siellä oli talon radio, jota kaikki väki kerääntyi kuuntelemaan uutisten aikoina. Muuta ohjelmaa siitä ei kuunneltu. Välikamarin jälkeen oli vielä kaksi huonetta rinnakkain. Aivan perimmäinen huone oli jonkinlainen vierashuone, jossa minäkin äitini kanssa nukuin. Keittiön takahuoneessa asui talon tytär kahden lapsensa kanssa ja keittiössä huushollasivat talon oma väki ja myös äitini. Mieleeni on tuolta ajalta jäänyt makea raparperiä, johon li-rautettiin paksua kermaa. Sitä en muista, oliko tuvassa, suuren uunin kyljessä myös hella, vai laittoivatko keittiössä myös siirtolaisäidit ruokansa.

Keittiössä oli myös maitokone, jonka hurinaan heräsimme aikaisin aamulla ja talon kissat tulivat odottamaan kurriannostaan myöskin. Talon vanhin tytär osasi pyörittää maitokoneen kampea tasaisesti, ilman ”klappia”. Maito separoitui tasaisesti kurriksi ja kermaksi. Meille lapsillekin lämmin kurri maistui ja olimme kärkeä siirtolaisäidit maitokoneen kurritorven alta.

Talo kaikkine ulkorakennuksineen, navetoineen ja avosikaloineen sijaitsi loivalla mäellä peltujen keskellä. Se oli tyypillinen savolaistalo. Siellä oli aittarivi, jossa sijaitsivat kalustovaja, naisväen tavara-aitta ja nukkumista varten kesäaitta. Siellä nukuimme kesällä äitini, minä ja toinen talon aikuisista tyttäristä oman pienen lapsensa

kanssa. Kuuntelin vähän peloissani, kun täti ja äitini keskustelivat, mitä tapahtuisi, jos joku desantti tulisi yöllä aittaan. Täti sanoi, että hänellä oli ase patjan alla.

Äitini oli unien näkijä. Alkusyksystä v. 1944, äitini heräsi vielä pimeässä aitassa, tempaisi kiireissään tädin navettatakin ylleen ja juoksi aitasta sisälle taloon. Hän kehotti kaikkia tulemaan välikamariin kuulemaan aamun ensimmäisiä uutisia. Hän kertoi nähneensä juuri unen, jossa venäläiskone laskeutui talon riihen eteen. Koneesta noussut sotilas oli heiluttanut valkoista lippua ja huutanut, että rauha on tullut, eikä kenenkään tarvinnut pelätä.

Tuvasta tulivat kaikki evakot, itkivät ja nauroivat yhteen ääneen, heille äitini uni oli totta ja toivoa. Avattiin radio ja kaikki kuuntelivat hiirenhiljaa. Sitten uutistenlukija ilmoitti liikkuttuneella äänellä, että rauha on solmittu Neuvostoliiton ja Suomen välillä. Puhkesi suorastaan huuto ja itku välikamarissa. Väki alkoi tanssia ja joku naisista tempasi minutkin pyörytykseen. Se tunnelma on jäänyt muistiini lähtemättömästi. Muistan vielä ihmisten vaatteetkin, naisten yöpaidat ja ukkien flanellihousut. Siitä ilosta ei tahtonut tulla loppua – äitiäkin nostettiin joukolla ylös ja hurrattiin. Hän oli tuonut ensimmäisenä rauhan sanoman!

Sitten kaikki alkoivat pohtia, joko alettaisiin pakata tavaroita kotiinlähtöä varten. Päättiin kuitenkin odottaa, millaiset rauhan ehdot tulisivat olemaan. Ja kovathan ne olivat. Osa siirtolaisista sai tietää, ettei kotia Karjalassa enää ole ja osa toivoi vielä saavansa palata rajan pinnassa olevaan taloonsa. Minulla ei ole muuta tietoa näiden kilttien perheiden myöhemmistä vaiheista, kuin yhdestä nuoresta naisesta, joka tapasi elämänsä miehen täällä ollessaan ja meni hänen kanssaan naimisiin. Muistin hänen kasvonsa heti, kun näin hänet 20 vuotta myöhemmin hoitajana samassa sairaalassa,

johon menin harjoittelijaksi 60-luvulla. Hänen elämänsä oli savolais-tunut suuremmitta kivuitta.

Äitini oli maalta lähtöisin, hän osasi lypsää lehmiä, hoitaa sikoja ja laittaa ruokaa. Talon vanhahko emäntä olisi halunnut meidän jäävän hänen avukseen. Hän oli kiintynyt meihin. Äitini maksoi olemises-tamme osallistumalla kaikkiin talon töihin, näin emme jääneet kiitol-lisuuden velkaan ja ystävyys syventyi kestäväksi vuosiksi eteenpäin.

Tämän talon Poju-hevosesta olen kertonut kirjassani – *HARJAS-TUKAT – seitsemän tarinaa hevosenä elämisestä* - ja muistan, kun se tuli sodasta haavoittuneena, mutta pelastuneena, pää allapäin ta-kaisin kotiin. Talon väki itki ilosta saadessaan rakkaan hevosen sa-takaisin sodan jaloista.

Palasin äidin kanssa kaupunkiin jatkamaan elämäämme entiseen tapaan. Meidän kotimme oli säilynyt, eivätkä muutkaan lähitalot olleet saaneet vaurioita pommituksissa. Eniten pommeja oli pudon-nut Valkeisenlampeen, jonka vierellä oli Lääninsairaala. Ennen kuin lähdimme maalle sotaa pako, pihallemme oli pudonnut pommi, mutta se oli jäänyt ”suutariksi” ja sotilaat kävivät purkamassa sen. Paikalla oli ollut suuri monttu, joka oli täytetty, kun palasimme ko-tiin.

Pihallamme oli ollut myös yksi isäni linja-autoista ja vaikka en tuntenutkaan vielä kirjaimia, puhumattakaan lukemisesta, näkö-muistiini on lähtemättömästi painunut auton kylkeen maalattu teks-ti KUOPIO – MOSKOVA. Kirjaimet olivat korkeat ja valkoiset. Jäl-keenpäin olen ymmärtänyt tuon merkinneen sodan hyökkäysvai-heen hurmiota ja voitonvarmuutta.

Nämä kirjoitukset ovat syntyneet kultahää-vuotenumme 2016, muistutukseksimme niin monista yhteisistä retkistämme ja pitkän yhteisen taipaleemme elämänmenosta. Sitten, kun emme enää muista, vaan kiistelemme tapahtuneista, voimme tarkistaa tästä kirjasta, mitä todella on tapahtunut.

Lapsemme ja heidän lapsensa löytävät kirjasta monia tapahtumia, jotka sivuavat myös heitä, vaikka suoranaisia kertomuksia heistä ei olekaan kovin paljon.

Ystävillemme kirjan monet tapahtumat ovat myös tuttuja ja he voivat tarkistaa, pitävätkö kertomukset paikkansa!

